

„Existence“ jako „výskyt“

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2011](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2011](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 8. 8. 2011
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 8. 8. 2011

„Existence“ jako „výskyt“

Ve filosofické literatuře se stále často u některých myslitelů najde ono staré užití slova „existence“ a „existovat“ ve smyslu vyskytovat se nebo prostě „být“, „být skutečný“. Platí to hlavně o anglosaské literatuře, ale i v Evropě to není nijak vzácné. Je tu jakási analogie s jiným významným filosofickým termínem, totiž se „subjektem“, kde se také obecně zapomnělo na jeho historii (původně šlo o překlad řeckého termínu *hypokeimenon*, odvozeno od *keimai* = ležím; v latině byl termín *subiectum* odvozen od *subicio*, ovšem zase původně od *sub-iaceo*, tedy *iaceo* = ležím). Jeho význam však byl vlastně totožný s dnešním významem termínu „objekt“ (v latině se ovšem *obiectum* původně vyskytovalo jen velmi zřídka, frekventovaněji až v průběhu druhé poloviny či ke konci středověku), a dodnes v jazycích odvozených z latiny (románských, ale také v angličtině, která představuje směr několika jazyků a byla přímo ovlivněna latinou a druhotně francouzštinou) si tento význam zachovává. (Naproti tomu třeba v angličtině „to object“ znamená namítat, dokonce popírat.) Podobně je už dlouho zapomínán původní význam slova *existentia*, odvozeného od *ex-sisto*, což zas byl latinský překlad řeckého slova *ek-stasis*. To vše ukazuje přesvědčivě k tomu, že ve filosofii nemůžeme nikdy prostě převzít slova a termíny zaběhané, aniž bychom se tázali po jejich původním významu (původních významech, obvykle jich bývá víc) a aniž bychom se usilovně nepokusili je nejen co do významu, ale přímo pojmově upřesnit a vymezit proti jiným termínům blízkým a podobným. Konkrétně to tedy znamená, že slova „existence“ (po Kierkegaardovi a jím ovlivněných myslitelích) nebudeme nikdy užívat v onom běžném, triviálním významu „faktické danosti“ resp. „výskytu“, ale budeme jím vypovídat pouze o tzv. pravých jsoucnech, která své „bytí“ sama aktivně vykonávají. Vykonávat své „bytí“ může každé takové pravé jsoucno pouze tak, že překračuje svou momentální „fázi“, tj. okamžitou jsoucnost, a to tak že ji proměňuje ve jsoucnost příští, dosud „nejsoucí“, a že ji zároveň nechává za sebou jako jsoucno minulou, již byvší.

(Písek, 110808-3.)